

20.10.2024 22. helluntain jälkeinen sunnuntai

Päivän epistola

”Katsokaa, miten suurin kirjaimin minä nyt omakätisesti kirjoitan teille! Ne, jotka tahtovat saavuttaa arvonantoa ihmisten keskuudessa, yrittävät pakottaa teidät ympärileikkaukseen vain siksi, ettei heitä vainottaisi Kristuksen ristin tähden. Eiväthän ympärileikkauksen kannattajat itsekään noudata lakia, vaan he tahtovat saada teidät ympärileikatuiksi voidakseen kerskailla siitä, mitä teille on tehty. Minä taas en ikinä tahdo kerskailla mistään muusta kuin meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen rististä. Siinä on maailma minulle ristiinnaulittu ja minä maailmalle. On samantekevää, onko ihminen ympärileikattu vai ympärileikkaamaton. Tärkeää on, että hänet on luotu uudeksi. Tulkoon rauha ja laupeus niiden osaksi jotka vaeltavat tämän ohjeen mukaan, koko Jumalan Israelin osaksi! Älköön kukaan enää tämän jälkeen tuottako minulle vaivaa. Onhan minulla Jeesuksen arvet ruumiissani. Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne, veljet. Amen.” (Gal. 6: 11 – 18)

”Katsokaa, miten suurin kirjaimin minä nyt omakätisesti kirjoitan teille.” Tähän asti kirjuri on kirjoittanut kirjettä. Nyt lopun Paavali kirjoittaa itse, allekirjoittaen kirjeen (vrt. 1. Kor. 16: 21; 2. Tess. 3: 17). Paavali käsittelee nyt ympärileikkausta, johon galatalaisia ”yritettiin pakottaa”. ”Ettei heitä vainottaisi Kristuksen ristin tähden.” Juutalaistajat kyllä saarnasivat evankeliumia, mutta he pelkäsivät vainoa joko juutalaisten tai toisten juutalaistajien puolelta, siksi he edellyttivät ympärileikkausta uskoon tulleilta pakanoilta. Itse he eivät kuitenkaan lakia täysin noudattaneet, vaikka olivat ympärileikattuja. Juutalaistajat kerskailivat sillä, että saivat jonkun ympärileikattua.

”Ne, jotka tahtovat saavuttaa arvonantoa” on vanhemman käännöksen mukaan ”kaikki, jotka pyrkivät lihassa olemaan mieliksi”. Tämä viittaa ympärileikkaukseen ja juutalaisuuteen. Liha siis viittaa esinahan käsittelemiseen. Galatalaiset eivät itse olleet halukkaita ympärileikkaukseen: ”yrittävät pakottaa teidät”. Saadessaan jonkun ympärileikatuksi nämä ympärileikkauksen vastustajat pyrkivät välttämään mahdollisen vainon muiden juutalaisten taholta.

Ympärileikkaamalla jonkun he saivat tämän omaksi oppilaakseen. Silloin he voisivat ylpeillä tästä saavutuksestaan. Paavalin ainoa kerskaus on Jeesuksen Kristuksen risti. Se tarkoittaa Jumalan armoa. Kun juutalaistajat ajattelivat ympärileikkauksen johtavan lain noudattamiseen ja sitä kautta ihmisen itse lakia noudattamalla saamaan pelastuksen, niin Paavali toteaa pelastuksen tulevan maailmalle Kristuksen ristin kautta. Paavali uskon ja kasteen kautta on osallinen Kristuksen kohtaloon Golgatalla.

”Minä taas en ikinä tahdo kerskailla mistään muusta kuin meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen rististä. Siinä on maailma minulle ristiinnaulittu ja minä maailmalle.” Kristuksen ristin kautta Jumala antaa maailmalle armonsa, mahdollisuuden pelastukseen. Maailma tässä yhteydessä tarkoittaa kaikkea lihallista ja siihen liittyvää nautintoa. Paavali yhdistymällä Kristukseen on kuollut tälle lihalliselle maailmalle. Tähän meitä kutsutaan, uskoon ja kasteeseen, joka liittää meidät Kristukseen.

”Tärkeää on, että hänet on luotu uudeksi.” Ajattelumallin uudelleen luomisesta Paavali on ottanut luomiskertomuksesta. Uudeksi luotu merkitsee ihmisen osallisuutta ylösnouseen Kristuksen kanssa. Tässä sitä verrataan ympärileikkaukseen ja lain noudattamiseen, jotka eivät luo suhdetta Kristukseen. Paavali ymmärtää uuden luomisen tuloksena sen, että ”Kristus elää minussa” (Gal. 2: 20).

”Meidät kasteessa annettiin kuolemaan ja haudattiin yhdessä hänen kanssaan, jotta mekin alkaisimme elää uutta elämää, niin kuin Kristus Isän kirkauden voimalla herätettiin kuolleista.” (Room. 6: 4). Uuden elämän mahdollistaa Kristuksen kuolema ja ylösnousemus. Siihen meidät on kasteessa liitetty. Näin olemme ”uusi luomus” (2. Kor. 5: 17). Tämän mahdollistaa Kristuksen kuolema ja ylösnousemus (2. Kor. 5: 14 – 15).

”Älköön kukaan enää tämän jälkeen tuottako minulle vaivaa” merkitsee, että tämä opetus on pysyvää. Varhaisen kirkon opetus on tässä ja se ei muutu.

”Koko Jumalan Israelin osaksi” tarkoittaa niitä, jotka ovat Abrahamin jälkeläisiä, ei geneettisesti, vaan uskon perusteella. Tässä Israel tarkoittaa Kirkkoa. Rauhantervehdyksen tausta on psalmeissa (Ps. 125: 4 – 5, 128: 6).

”Jeesuksen arvet ruumiissani” eivät tarkoita ristiinnaulitsemisessa tulleita jälkiä. Sanaa on käytetty orjan tai eläimen polttomerkinästä. Paavali oli niin monesti ruoskittu, että hän kantoi Kristuksen arpia ruumiissaan. Näillä ”Kristuksen arvilla” Paavali todistaa, että hänen opetuksensa on pysyvää, se ei muutu.

”Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne, veljet.” Nykyisestä käännöksestä puuttuu ”henkenne kanssa”, joka on kreikkalaisessa tekstissä. Varhainen kirkko korosti sanaa henki tässä yhteydessä. Näin osoitetaan tässä yhteydessä ero ruumiiseen ja ympärileikkaukseen. Sana ”veljet” korostaa kastetta, jonka kautta tullaan Kristuksen yhteyteen.

Nykyisestä käännöksestä: ”Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne, veljet. Aamen.” puuttuu sana ”henkenne” kanssa. Sanan henki käyttäminen tässä yhteydessä vie ajatuksen pois kokonaan ”lihasta”. Armo tulee Pyhästä Hengestä, ei lihasta, siis ei juutalaisesta laista, joka ohjaa ympärileikkaukseen. Sana ”veljet” osoittaa kaikille seurakunnan jäsenille heidän yhteisen lähtökohtansa kristilliseen elämään: kasteen.

Päivän evankeliumi

”Oli rikas mies. Hänen vaatteensa olivat purppuraa ja hienointa pellavaa, ja päivästä päivään hänen elämänsä oli pelkkää yllisyyttä ja juhlaa. Mutta hänen porttinsa pielessä virui köyhä Lasarus, täynnä paiseita. Köyhä olisi nälkänsä halunnut syödä niitä ruokapaloja, joita rikkaan pöydältä putoili. Koiratkin tulivat siihen ja nuolivat hänen paiseitaan. Sitten köyhä kuoli, ja enkelit veivät hänet Abrahamin huomaan. Rikaskin kuoli, ja hänet haudattiin. Kun hän tuonelan tuskissa kohotti katseensa, hän näki kaukana Abrahamin ja Lasaruksen hänen rintaansa vasten. Silloin hän huusi: ”Isä Abraham, armahda minua! Lähetä Lasarus tänne, että hän kastaisi sormenpäänsä veteen ja vilvoittaisi kieltäni. Näissä liekeissä on kauhea olla.” Mutta Abraham sanoi: ”Muista, poikani, että sinä sait eläessäsi hyvän osan, Lasarus huonon. Nyt hän saa täällä vaivoihinsa lohdun, mutta sinä saat kärsiä tuskaa. Sitä paitsi meidän välillämme on syvä, ylipääsemätön kuilu, niin ettei täältä kukaan voi tulla teidän luokseen, vaikka tahtoisikin, eikä sieltä pääse kukaan kuilun yli meidän puolellemme.” Rikas mies sanoi: ”Isä, minä pyydän, lähetä hänet sitten vanhempieni taloon. Minulla on viisi veljeä – hänen pitäisi varoittaa heitä, etteivät hekin joutuisi tähän kärsimyksen paikkaan.” Abraham vastasi: ”Heillä on Mooses ja profeetat. Kuulkoot heitä.” ”Ei, isä Abraham”, mies sanoi, ”mutta jos joku kuolleiden joukosta menisi heidän luokseen, he kääntyisivät.” Mutta Abraham sanoi: ”Jos he eivät kuuntele Moosesta ja profeettoja, ei heitä saada uskomaan, vaikka joku nousisi kuolleista.” (Luuk. 16: 19 – 31)

Tämä kertomus on vain Luukkaalla. Kertomus on kaksikerroksinen, ensin on kyse Lasaruksen ja rikkaan miehen kohtalosta, sitten kysymykseen tulee elävien varoittaminen. Huomio on rikkaassa miehessä, hänen viidessä veljessään ja tämän tekstin lukijassa. Teksti kysyy, ottavatko jäljelle jääneet veljet ja tämän tekstin lukijat oppia, osaavatko he auttaa apua tarvitsevia, tuleeko heistä osallisia taivasten valtakuntaan?

Egyptiläisessä kansantarustossa on samantyyppisiä kertomuksia, mutta niistä puuttuu sellainen keskustelu, joka käytiin Abrahamin ja rikkaan miehen välillä. Myöskään Lasarus ei tunne vahingoniloa rikkaan miehen kohtalosta.

Kertomus poikkeaa Jeesuksen opetuspuheista siinä mielessä, että kertomuksen henkilöillä on nimet. Köyhä on Lasarus, Abraham esiintyy usein Jeesuksen puheissa. Rikkaan miehen nimeä ei mainita. Tämä voi perustua psalmeihin (Ps. 16: 4, ”en mainitse heidän jumaliaan” on Septuagintan mukaan ”heidän nimiään”). Kertomus tunnetaan esimerkiksi englanninkielisessä maailmassa myös nimellä Dives ja Lasarus. Dives merkitsee kuitenkin sanaa rikas, se ei varsinaisesti ole nimi. Lasaruksen nimen mainitseminen on saanut jotkut opettajat miettimään, oliko kyseessä todellinen esimerkki sen ajan maailmasta, oliko Lasarus historiallinen henkilö? Häntä ei kuitenkaan tule sekoittaa Martan ja Marian veljeen. Nimi voidaan liittää ”elämän kirjaan”, joka sisältää luettelon taivasten valtakunnan asukkaista.

Rikkaudesta kertoo hänen vaatetuksensa. Purppura oli tuohon aikaan erittäin kallis väriaine. Hienoin pellava kertoo materiaalin hyvästä tasosta. Hänen elämänsä oli jatkuvaa ylellisyyttä ja juhlaa.

Teksti ei varsinaisesti osoita, että rikas mies olisi tehnyt jotain väärin tai että Lasarus olisi todella vanhurskas. Voi olla, että tässä tekstissä yleisellä tasolla moititaan rikkaita ja siunataan köyhiä. Huomio kiinnittyy asiaan, mistä teksti ei sano mitään: autoiko rikas mies Lasarusta?

Kuoleman kohdalla näkyy ero. Lasaruksen enkelit veivät Abrahamin huomaa. Rikas mies kuoli ja haudattiin.

Sanastoa käytetään eri tavoin. Yleensä Uuden testamentin kielessä kärsimyksen paikka on helvetti (joka siis historiallisesti oli Jerusalemin kaatopaikka ja jossa poltettiin jätteitä). Yleensä tuonela kuvataan paikkana, jossa kuolleet odottavat lopullista kohtaloaan. Nyt tuonela kuvataan kärsimyksen paikkana.

Kertomuksen mukaan tuonelassa ihminen on tietoisessa tilassa ja näkee myös muualle. Rikas mies näkee Lasaruksen Abrahamin helmassa, joka sanamuoto kertoo pelastuksesta. Teksti mainitsee myös näiden kahden tilan välillä olevan kuilun, jota ei voi ylittää.

Lasarus nojaamassa Abrahamin rintaa vasten on vanhassa käännöksessä Abrahamin helmassa. Teksti tulee ymmärtää, että Lasaruksella on kunniapaikka aterialla (päähenkilön vieressä).

Abraham toteaa, että nyt Lasarus saa lohtua ja rikas saa kärsiä tuskaa. Syyksi mainitaan edellinen (maanpäällinen) elämä. Tämä kohta osoittaa, että rikas epäonnistui Lasaruksen huomioimisessa ja toimi Vanhan testamentin vastaisesti.

Rikas vetoaa Abrahamiin käyttämällä hänestä sanaa isä. Mutta sanat eivät korvaa rikkaan miehen toimimattomuutta maallisen elämän aikana. Hän ei osoittanut elämässään lähimmäisen rakkautta, joka olisi osoittanut hänen katuvan itsekeskeistä elämäntapaansa. Abraham ei ole hänen isänsä, hän ei kuulu uudistettuun Israeliin.

Rikas mies pyysi Abrahamia lähettämään Lasaruksen varoittamaan veljiään. Abraham ei suostu tähän, sillä näillä on jo Mooses (laki) sekä profeetat. Abrahamin mukaan edes kuolleista ylösnoussut ei saa ihmisiä uskomaan. Tämä voi viitata Kristuksen ylösnousemukseen. Kaikki eivät usko ylösnousseseen Kristuksen sanomaa.

Luukkaan seurakunnissa tämän tekstin lukeminen oli tarkoitettu rikkaille, jotta nämä auttaisivat "Lasaruksia". Meille se on voimakas kehoitus lähimmäisen rakastamiseen teoissa sekä kehoitus katumukseen. Pelastus tulee Jumalan armosta, mutta meidän on myös toimittava. Se armo, jonka saamme Jumalalta, on jaettava eteenpäin. Yksi osa sitä on köyhien auttaminen.

Vanhassa kirkossa joskus selitettiin, että tässä on vertaus juutalaisista ja pakanoista. Juutalaisia edustaa rikas mies ja hänen elämäntapansa. Hänen rikkautensa on Vanhan testamentin kirjoitukset, Jerusalemin temppelin jumalanpalvelus ja sen papisto. Lasarus edustaa pakanoita, joita juutalaiset pitivät itseään alempina olevina syntisinä ja joiden kanssa ei oltu tekemisissä. Juutalaisten mukaan pakanoita ohjasivat pahat henget ja he nimittivät pakanoita koiriksi. Kuolemansa jälkeen pakanat, jotka uskoivat Kristukseen, saavat paikan Abrahamin helmassa. Abraham itse oli alun perin pakana ja myöhemmin uskoi Jumalaan ja luopui epäjumalien palvonnasta. Näin hän vastaanottaa ne, jotka jakavat hänen oman muutoksensa ja uskonsa. Juutalaiset haluavat tipan vettä, jotta voisivat sanoa lain edelleen vaikuttavan. Mutta laki vaikutti vain Johannes Kastajaan asti.